

Maribor, 4. maj 2020

Sporočilo za javnost

»Kajenje in COVID19«

Temeljni poudarki:

»Dokazi navajajo, da uporaba tobaka pri bolnikih s COVID19 (obolenje, ki ga povzroča novi koronavirus) vodi k poslabšanju bolezenskih znakov, slabši prognozi in bolezenskim zapletom. Natančen mehanizem povečanega tveganja strokovnjaki še preučujejo. Kajenje je dejavnik tveganja tako za povišan krvni tlak kot za sladkorno bolezen, to dvoje pa povečuje tveganje pri bolnikih s COVID19. Iz tega izhaja, da je kajenje posreden dejavnik tveganja za resnejši potek COVID19. Očitno pa je za tak potek kajenje tudi neposreden dejavnik tveganja. Vlade bi zato morale nadaljevati z uvajanjem strogih meril tobačne kontrole, da bi tako zmanjšale porabo tobaka ter bi morale nemudoma podpreti opuščanje kajenja. Stike tobačne industrije in politike bi moral urejati člen 5.3 Okvirne konvencije o tobačni kontroli Svetovne zdravstvene organizacije (WHO FCTC)«, je sporočila mednarodna organizacija Smoke Free Partnership - Partnerstvo za družbo brez tobaka.

»Omejevanje uporabe tobaka je največji posamezni dejavnik za zmanjšanje števila obolenj in smrti zaradi raka, srčno žilnih obolenj, pljučnih boleznih in sladkorne bolezni«, je sporočila SZO.

*»Mladi so ranljiva skupina, ki mora biti najbolj zaščitena! Strokovnjaki opozarjajo na nove taktike tobačne industrije, ki poskuša zaobiti kampanje vlad in nevladnih organizacij za zmanjšanje rabe tobaka in povezanih izdelkov tako, da zdaj v nebo kuje elektronske cigarete in »vejpanje« ter ostale s tobakom povezane izdelke. V Sloveniji je še vedno zelo velika smrtnost zaradi rabe tobaka. Dodatne študije kažejo, da so kadilci 1,4 krat bolj dovzetni za razvoj hudih bolezenskih posledic COVID19 in 2,4 krat bolj verjetno pristanejo na intenzivni negi. Svetovna zdravstvena organizacija opozarja, da so kadilci še posebej dovzetni za razvoj najhujših bolezenskih posledic COVID19. Kljub temu so raziskave, ki so imele podporo tobačne industrije prikazale, da vsebina elektronskih cigaret celo varuje pred COVID19. Naraščajo posledice oz. poškodbe zaradi rabe e-cigaret, ki se kažejo predvsem pri mladih. Elektronske cigarete postajajo tudi vedno večji izziv za umestitev tega področja v sistemski okvir FCTC«, kar poudarjajo tuji strokovnjaki na spletnih konferencah EU in sveta, je povedal **Miha Lovše**, podpredsednik Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.*

»Pri raziskavi in “novih podatkih o blagodejnosti nikotina v času epidemije COVID19”, ki prihajajo iz Francije in Kitajske, imamo po vsej verjetnosti opraviti z načrtnim napadom in iskanjem novih priložnosti za razmah trgovine s povezanimi izdelki, kot so t.i. »heat not burn« in elektronske cigarete. Avtorji trenutne francoske raziskave imajo zaradi sodelovanja s tobačno industrijo zelo dvomljiv sloves v znanstveni srenji. Tuji mediji poročajo, da so se nekateri tobačni giganti v času koronavirusa namensko vrgli v borbo za pridobivanje novih strank s pretvezo, da je nikotin naravno varovalo pred tem virusom. Gre za sprevržene poskuse tobačne industrije in njenih sodelavcev, da v globalni krizi še dodatno zaslužijo na račun najbolj ranljivih skupin«, je povedala **Nina Rogelj Peloz**a, podpredsednica **Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija**.

»Tobak in elektronske cigarete so velik posel, ki se mu tobačna industrija oz. proizvajalci elektronskih cigaret ne bodo odrekli, ampak se bodo vse bolj zajedale v življenje ljudi, predvsem mladostnikov, da te škodljive navade pridobijo čim bolj zgodaj in ohranijo kolikor je le mogoče dolgo. Čas epidemije COVID19, so izkoristili celo za lastno promocijo. »Varnega kajenja« ni, vsekakor pa tudi ni zdravih učinkov kajenja v boju proti koronavirusu, ki jih v zadnjem času zasledujemo v nekaterih medijih. Prvi je o povezavi kajenja in pljučnega raka pisal nemški zdravnik Fritz Lickint leta 1929, njegove ugotovitve so potrdili v Angliji in Nemčiji kakih 30 let kasneje. Od takrat vemo, da kajenje skrajšuje življenje, ker povzroča raka, pljučne in srčno-žilne bolezni, zmanjšuje plodnost in spolno moč pa tudi kazi videz s prezgodaj nagubano kožo. Ugodje poiščimo raje na bolj zdrav način z rekreacijo, ustvarjalnim delom in ljubeznijo«, je povedala **Nataša Jan**, direktorica **Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije**.

»Če bo kadarkoli v prihodnosti znanost dokazala zaščitne učinke nikotina na razvoj bolezni COVID-19 – kar se še ni zgodilo po doslej znanih verodostojnih znanstvenih študijah – bomo seveda tudi mi veseli. Vendar pa je treba ob tem jasno poudariti, da nihče izmed uglednih znanstvenikov ali raziskovalcev, zaradi vseh dokazanih negativnih posledic, ne bi nikoli priporočal kajenja kot načina vnosa nikotina z namenom zdravljenja ali preprečevanja COVID-19 ali drugih bolezni. Obstaja tudi možnost, da bo tobačna industrija takšno sporočilo namerno zlorabljala v svoj prid oziroma za povečevanje prodaje in dobičkov, kar se je v preteklosti že dogajalo v povezavi s trditvami o Parkinsonovi bolezni. Sicer pa je bila na to temo pred kratkim objavljena zanesljiva informacija, da je eden od ključnih vpletenih francoskih raziskovalcev v preteklosti že prejemal finančna sredstva s strani tobačne industrije, tako da lahko preverjeno trdimo, da gre tudi v primeru teh študij za manipulacijo in potvarjanje znanstvenih dokazov«, je dodal **Matej Košir**, direktor **Inštituta »Utrip«** in vodja mreže »Preventivna platforma«.

Miha Lovše, podpredsednik SZOTK in vodja Mreže »NVO varujejo naše zdravje«,
Nataša Jan, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije
Nina Rogelj Peloza, podpredsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija,
Matej Košir, direktor Inštituta »Utrip« in vodja Mreže »Preventivna platforma«,
Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za mladinsko participacijo, zdravje in trajnostni razvoj.

Viri:

SFP COVID-19:

<https://smokefreepartnership.eu/our-policy-work/facts/covid-19-and-tobacco-control>

SZO EURO, Tobak – podatki in statistika <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/tobacco/data-and-statistics>

Svetovna zdravstvena organizacija, Dejstva o tobaku <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

Vardavas, C, Nikitara, K, 2020, Covid-19 in kajenje, sistematični pregled dokazov, s tobakom povzročene bolezni, 18, 20, <https://doi.org/10.18332/tid/119324>

Usodna privlačnost cigaret in elektronskih cigaret, prof. Aleš Blinc, dr. med., revija Za srce, november 2019, str.13, https://zasrce.si/wp-content/uploads/2020/01/ZA_SRCE_November_2019.pdf)

»Partnerstvo za družbo brez tobaka« in njene partnerice so vključene v diskusije – predvsem v luči tega, kakšno škodo je uporaba tobaka povzročila zdravstvenim sistemom pred sedanjo pandemijo in med njo.

Slovenija je ratificirala Okvirno konvencijo za tobačno kontrolo leta 2005.